

Andrzej Wiśniewski

Przegląd wydawnictw prawniczych

Palestra 8/10(82), 66-69

1964

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

rytalnym, grupuje bowiem w 299 wyjaśnieniach całokształt materiału interpretacyjnego.

Instrukcja składa się z 5 części:

- część I obejmuje powszechne zaopatrzenie emerytalne,
- część II dotyczy zaopatrzenia inwalidów wojennych i wojskowych,
- część III wyjaśnia przepisy o zaopatrzeniu emerytalnym górników,
- część IV zawiera wykładnię przepisów o podstawie wymiaru renty,
- część V dotyczy przepisów o zawieszaniu rent.

Ze względu na urzędowy charakter wykładni, wydanej przez naczelny organ administracji państwowej, publikowane wyjaśnienia noszą cechy miarodajnej interpretacji obowiązującej organy rentowe, a zarazem mają odpowiedni walor dla sądownictwa powszechnego.

S. M.

PRZEGLĄD WYDAWNICTW PRAWNICZYCH

J. Paliwoda: *Przebudowa ustroju rolnego. Zakres działania administracji rolnej.* Wyd. Prawn. Warszawa 1964 r., s. 264.

Przepisy regulujące złożoną problematykę prawa rolnego w Polsce są rozległe i bardzo skomplikowane. Niektóre akty prawne, szczególnie wydane w początkowym okresie Polski Ludowej, stanowią — jak pisze autor — istny konglomerat norm dotyczących zupełnie różnych dziedzin. Przedmiotem omawianej pracy jest więc systematyczne ujęcie tego materiału z myślą o przyjęciu z pomocą tym prawnikom, którzy w swej pracy stykają się z zagadnieniami prawa rolnego.

Autor przedstawia najważniejsze zagadnienia związane z kształtowaniem stosunków własnościowych przez państwowe organy administracji rolnej w toku ich działalności zmierzającej do przebudowy ustroju rolnego. W szczególności chodzi tu o kształtowanie — w drodze aktów administracyjnych — stosunków prawnych, jakie powstały w trakcie przeprowadzania reformy rolnej, osadnictwa rolnego, uwłaszczania posiadaczy i dzierżawców państwowych nieruchomości rolnych, przejmowania na własność państwa opuszczonych gospodarstw rolnych i będących we władaniu państwa nieruchomości rolnych oraz gospodarstw zaniedbanych, jak również realizowania ograniczeń w obrocie nieruchomościami rolnymi.

Ponadto w książce przedstawiony jest problem odgraniczenia sfery działania sądów od sfery działania organów administracyjnych oraz niektóre inne zagadnienia, jak np. obrót nieruchomościami rolnymi, ograniczenie podziału gospodarstw rolnych, komasacja i wymiana gruntów, mienie gromadzkie oraz wspólnoty gruntowe.

J. Gajewski: *Kodeks drogowy. Komentarz.* Wyd. Prawn. Warszawa 1964 r., s. 548.

Książka jest obszernym, wyczerpującym komentarzem do przepisów dotyczących ruchu pojazdów na drogach publicznych.

Składają się ona z trzech części. W pierwszej z nich zamieszczona jest ustawa o bezpieczeństwie i porządku ruchu na drogach publicznych wraz ze szczegóło-

wymi objaśnieniami do poszczególnych artykułów tej ustawy. Druga część obejmuje zasadnicze rozporządzenie wykonawcze do ustawy (tzw. Kodeks drogowy), opatrzone przez autora bogatym komentarzem, w którym wyjaśnione są liczne kwestie prawne i techniczne z zakresu ruchu drogowego, przytoczone jest orzecznictwo Sądu Najwyższego, wreszcie zawarte są wypowiedzi teoretyków prawa i znawców praktyki samochodowej. W części tej znajdują się także przepisy zarządzeń i instrukcji wydanych na podstawie ustawy. Trzecia część książki zawiera przepisy związkowe, na które składają się m.in. odpowiednie artykuły Kodeksu karnego, Kodeksu karnego Wojska Polskiego, przepisy ustawy przeciwalkoholowej, przepisy prawa cywilnego i inne wraz z odpowiednim orzecznictwem Sądu Najwyższego i Głównej Komisji Arbitrażowej.

Książka zawiera ponadto szereg rysunków i tabel oraz wzory znaków drogowych.

S. Zawadzki: *Państwo dobrobytu. Doktryna i praktyka*. PWN. Warszawa 1964 r., s. 476.

Po drugiej wojnie światowej powszechne stało się w państwach kapitalistycznych przekonanie o przestarzałości koncepcji państwa „nocnego stróża”, o potrzebie odejścia od niej i zastąpienia jej inną koncepcją. Tą inną koncepcją jest właśnie koncepcja *welfare state* — „państwa dobrobytu”. Problematyka *welfare state* znajduje się obecnie w centrum dyskusji toczącej się w tych krajach. Piszą o niej zarówno politycy różnych kierunków, jak i naukowcy z różnych dziedzin (przede wszystkim przedstawiciele tzw. nauk politycznych), choć piszą także ekonomiści, prawnicy i socjologowie.

Autor książki szeroko omawia istotę koncepcji *welfare state* i ustosunkowuje się do niej z pozycji teorii marksistowskiej. Autor wskazuje na rozbieżności w interpretacji tego pojęcia, na stosunek koncepcji *welfare state* do państwa „nocnego stróża”, państwa faszystowskiego, a także państwa socjalistycznego oraz na wpływ koncepcji *welfare state* na zmiany w konstytucjach burżuazyjnych.

W ostatnich rozdziałach książki przeprowadzona jest konfrontacja koncepcji „państwa dobrobytu” z działalnością współczesnych państw burżuazyjnych.

Studia Prawnicze. Zeszyt 3. Instytut Nauk Prawnych PAN. Oss. Wrocław-Warszawa-Kraków 1964 r., s. 244.

Zamieszczone w zeszycie 3 Studiów Prawniczych cztery rozprawy dotyczą problematyki prawnej inwestycji, będącej jednym z głównych tematów planu badań naukowych Instytutu Nauk Prawnych PAN.

W pierwszej rozprawie prof. S. Buczkowski omawia wybrane zasadnicze zagadnienia prawne z dziedziny konstrukcji umów o roboty budowlane. Należą do nich: cel umowy, *essentialia negotii*, tryb zawierania umów i ich forma oraz przedmiot świadczeń. Następna rozprawa mgra J. Mayzla poświęcona jest odpowiedzialności za wady robót budowlanych w stosunkach między jednostkami państwowymi. W dalszych opracowaniach prof. W. Warkalio pisze o karze umownej jako czynniku umacniania dyscypliny inwestycyjnej, a mgr S. Mizera o nadzorze inwestorskim w budownictwie.

E. Iserzon, J. Starościk: *Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz, teksty, wzory i formularze. Wyd. II uzupełnione. Wyd. Prawn. Warszawa 1964 r., s. 396.*

Komentarz, którego pierwsze wydanie z 1961 r. szybko zniknęło z półek księgarskich, zawiera — oprócz tekstu kodeksu postępowania administracyjnego z wyczerpującymi objaśnieniami — przepisy związkowe oraz wzory pism i formularzy stosowanych w sprawach, które są załatwiane w trybie k.p.a.

Drugie wydanie uwzględnia prace naukowe oraz wypowiedzi praktyków, ogłoszone po ukazaniu się wydania I. Poza tym autorzy poddali całość komentarza rewizji i wprowadzili szereg zmian oraz uzupełnień, ustosunkowując się także do zagadnień, które zdążyły się już wyłonić w praktyce stosowania kodeksu.

L. Gelberg: *Kryzys karaibski 1962 roku. Problemy prawa międzynarodowego. PWN. Warszawa 1964 r., s. 204.*

Zadaniem omawianej pracy jest ocena — ze stanowiska prawa międzynarodowego — wydarzeń, które doprowadziły w 1962 r. do kryzysu karaibskiego. Był to najostrejszy z kryzysów, jakie powstały po drugiej wojnie światowej, i omal nie doprowadził do powszechnej wojny termojądrowej.

Omawiając stanowisko zajęte podczas kryzysu przez rządy państw uczestniczących w konflikcie, autor poddaje analizie teoretycznej szereg problemów prawnych. Niektóre z nich, mające węzłowe znaczenie w obecnym systemie prawnomiędzynarodowym, zostały w książce szczegółowo przedstawione. Do zagadnień tych należy m.in. problem broni „ofensywnej” oraz problem baz militarnych, zagrożenie systemu bezpieczeństwa zbiorowego, a także niektóre kwestie prawa morskiego, w szczególności zagadnienie blokady morskiej w czasie pokoju.

K. Działocha: *Dekret z mocą ustawy w państwie burżuazyjnym. Acta Universitatis Wratislaviensis No 20. Prawo XIII. Wrocław 1964 r., s. 168.*

Przedmiotem pracy jest instytucja dekretu z mocą ustawy w państwie burżuazyjnym. Autor zajmuje się problematyką ogólnego pojęcia dekretu na tle burżuazyjnego prawa państwowego. To ogólne pojęcie oparte jest na powszechnie spotykanych zasadniczych cechach, jakie są wspólne wszystkim konkretnym postaciom dekretu w państwie burżuazyjnym.

Autor przedstawia genezę instytucji dekretu, proces ewolucji dekretu w poszczególnych stadiach rozwojowych państwa burżuazyjnego w ustrojach: monarchiczno-konstytucyjnym, demokracji burżuazyjnej i faszystowskim. W osobnym rozdziale szczegółowo omówiona została instytucja dekretu w Polsce międzywojennej. Dalsze rozważania dotyczą prawnej konstrukcji dekretu, a więc jego form, organów dekretodawczych, ograniczenia prawa dekretowania, kontroli dekretu.

Po krytycznym przedstawieniu poglądów nauki dotyczących podstaw przyjęcia i istnienia dekretu w państwie burżuazyjnym autor, nie zgadzając się ze stanowiskiem nauki burżuazyjnej, daje próbę własnego rozwiązania zagadnienia, wskazując m. in. na to, że rację bytu dekretu w państwie burżuazyjnym uzasadnia z jednej strony obawa przed wzrastającą rolą przedstawicieli mas ludowych w parlamencie, a z drugiej chęć ratowania państwa przed wstrząsami politycznymi w chwili powstania antagonizmu między parlamentem a rządem na tle śpięć pomiędzy różnymi siłami klas rządzących.

W. Góralczyk: *Szerokość morza terytorialnego i jego delimitacja*. PWN. Warszawa 1964 r., s. 354.

Problematyka morza terytorialnego, a zwłaszcza jego zasięgu — czytamy w omawianej pracy — pozwala z wyjątkową jasnością obserwować grę sprzecznych interesów w stosunkach międzynarodowych, współzależność prawa i polityki. Szerokość morza terytorialnego oraz w ogóle zagadnienie zasięgu władzy państwowej na przybrzeżnych obszarach morskich jest jednym z najbardziej spornych zagadnień w praktyce i doktrynie prawa międzynarodowego. Temat ten jest nie tylko żywy i aktualny, ale daje także możliwość analizy powstawania norm prawa międzynarodowego w procesie ścierania się sprzecznych interesów państw. Pozwala on zwłaszcza przyjrzeć się z bliska tworzeniu się norm zwyczajowych i wysnuć ogólniejsze wnioski dotyczące zwyczaju jako źródła prawa międzynarodowego.

Omawiając zagadnienie szerokości i delimitacji morza terytorialnego, autor nie ogranicza się do opisu i analizy prawnej zagadnienia, ale dąży do wyjaśnienia, dlaczego prawo kształtowało się w określony sposób i jakim interesom służyły jego poszczególne instytucje.

Wiele miejsca w pracy poświęcone jest przedstawieniu praktyki państw przy określaniu granic morza terytorialnego.

Prawo XII. Acta Universitatis Wratislaviensis No 19. Wrocław 1964 r., s. 312.

Tom XII zeszytów naukowych Uniwersytetu Wrocławskiego zawiera zbiór prac poświęconych prof. drowi Tadeuszowi Bigo — w czterdziestą rocznicę pracy uniwersyteckiej — przez kolegów, najbliższych współpracowników i uczniów.

W 18 rozprawach przedstawione zostały zagadnienia definicji prawa administracyjnego, nowa koncepcja administracji publicznej, sytuacja prawna strony w postępowaniu administracyjnym, pojęcie stosunku prawnego, sytuacja prawna zjednoczenia, instytucja dekretu, pojęcie przepisów służbowych, system prawa, zdolność państwowych osób prawnych, ustawowe prawo odstąpienia od umowy wzajemnej, wkłady w rolnicze spółdzielnie produkcyjne, pierwsze normy traktatowe, kontrola legalności, prawo zwyczajowe, prawo i państwo Islamu, stosowanie metod statystycznych przy badaniu zjawisk prawnych, zagadnienia techniki taryf podatkowych.

Andrzej Wiśniewski

PRZEGLĄD PRASY PRAWNICZEJ

Sąd Najwyższy w okresie XX lecia Polski Ludowej

to tytuł artykułu Mariana Mazura i Zbigniewa Resicha, drukowanego w nrze 7—8 (1964) miesięcznika „Nowe Prawo”.

Wkrótce po odzyskaniu terytoriów Polski zajętych przez hitlerowców, a mianowicie już w styczniu 1945 r., została wznowiona działalność Sądu Najwyższego w tymczasowej siedzibie, na którą wyznaczono wtedy Łódź. W tym okresie Sąd Najwyższy składał się z Izby Cywilnej i Izby Karnej oraz z Biura Orzecznictwa.